

vært innom mange gårder og snakket med folk: — Det var en festlig tur å farte gjennom Rennebu. En prektig bygd, gilde folk, adlet og sinnstor gjennom arbeidets friske, sterke, byggende saga. Det er i grunnen et sjelebad, en åndstveitt å hilse på folk i hjemmenes drakt og oppgaver. En kommer på innsiden av hjemmekulturen, møter både levende kristendoms konkrete friskhet og det utglidende og fortynnende av åndens art. —

(Historiske opplysninger er dels hentet fra skriftet Rennebu Kommune 1837—1937.)

Minner fra fjellet

AV ROAR TØNSETH SEN.

Som knapt 15-årig var jeg en julidag i 1910 med på å la meg innskipe på staslige «Orkla» som gikk til Thamshavn. Foruten min litt eldre bror besto ekspedisjonen av to småpiker og en gutt — på min alder og nedover, gutten i midten — samt disses mamma Lina Birkeland, som var ferdens leder + frk. Johnsen. De to siste av noenlunde samme alder. Fra Thamshavn med bane til Svorkmo, hvorfra en rutebil (merk årstallet 1910) sort med små vindusglugger skremte hester og kanskje mest kjørerere fra vettet på turen frem til Rindal kirke.

Lederen hadde kontaktet Langli gård om fører frem til Trollheimshytta, men tiden var inne til å få buskapen frem til Langli-setra like ved hytta, og om vi så ønsket, kunne vi få slå følge. Vi slo til, og da start skulle skje klokken 2 morgen, fant lederen ut at nattelosji kunne innspares. En tørr haug på Langlitunet fikk gjøre tjeneste som dormatorium.

Det var mannen sjøl og kløvhesten vi skulle følge. Buskap og kvinnfolkene hadde startet enda tidligere, og de tok vi igjen oppe på fjellet. Dette var jo litt av en opplevelse for en bygutt, et fremmedartet sceneri som i sin virkning ble forsterket gjennom dette første møte med fjellheimen. Det ble funderinger over hestens evne til å finne riktig plass for alle 4 bena i den stenete stien, og over heiloens iherdighet i å følge opp vår rute med sine monotone pip.

Ved middagstider var vi fremme, og vertsfolket Marit og Lars Tørset fastslo at vi fra byen var kommet hit på rekordtid.

To gjester husker jeg spesielt fra dette hyttebesøket. Om det var kulturhistorikeren C. W. Schnitler eller adjunkt Arnesen som med-

←

Over Styggbreen til Galdhøpiggen i juli 1903.

(Foto: H. Abel)

bragte den store, lyse solparasollen tør jeg ikke si, men deres egenart forøvrig resulterte i allefall i utvisning fra spisebordet av vår leders minsteutgave formedelst gjentatte lattereksplosjoner.

Påfølgende dags bestigning av Snota med Lars som fører tror jeg er den heteste dag jeg har opplevet i Trøndelag. Bildet av de to kvinner over snefonnene med langskjørtene opphektet med sikkerhetsnåler står ennu tydelig for meg. Frk. Johnsen var helt i sort, og hadde til og med en storpullett sort stråhatt over et rødsprengt ansikt, som ikke klarte å utpresse en svettdråpe. Ikke et vindpust på toppen av Snota.

Den vindtørre fjellmannen Lars var en makeløs underholdende fører. Han viste oss merkene oppe på en furustamme, hvor bjørnen efter sigende skulle ha kvasset sine klør.

Fra Jøldalshytta gikk vi ned til Grindal, hvor det ble leiet hest med langvogn som vi kunne slenge oss på når det var ønskelig på veien opp til Berkåk. Turen til Støren foregikk for kvinnenens vedkommende pr. gigg, mens vi guttene trasket den tilfots. Ja dette var altså et tidsbilde fra 1910.

De som ikke har opplevet Marit og Lars Tørset på Trollheimshytta, har kanskje truffet dem, da de ble de første vertsfolk på Studenterhytta.

Der oppe fikk jeg i sin tid venner som var villig til å prøve hyttelivet ved Gjevilvatnet i uken mellom jul og nyttår. Vi var vanligvis tre trøndere og en fra Fredrikstad, som i en årrekke holdt til på sørsiden av vannet — ved Langodden. Dette var før Dovrebanen ble åpnet, så for oss trøndere var det å komme seg med anleggs-toget til Ulsberg, og så ta skiene fatt til Aune skysskifte i Oppdal med overnatting der. Turen frem til Langodden med oppakning for en ukes opphold kunne bli ganske stri når føret var vranget og smøringsmulighetene adskillig dårligere enn idag.

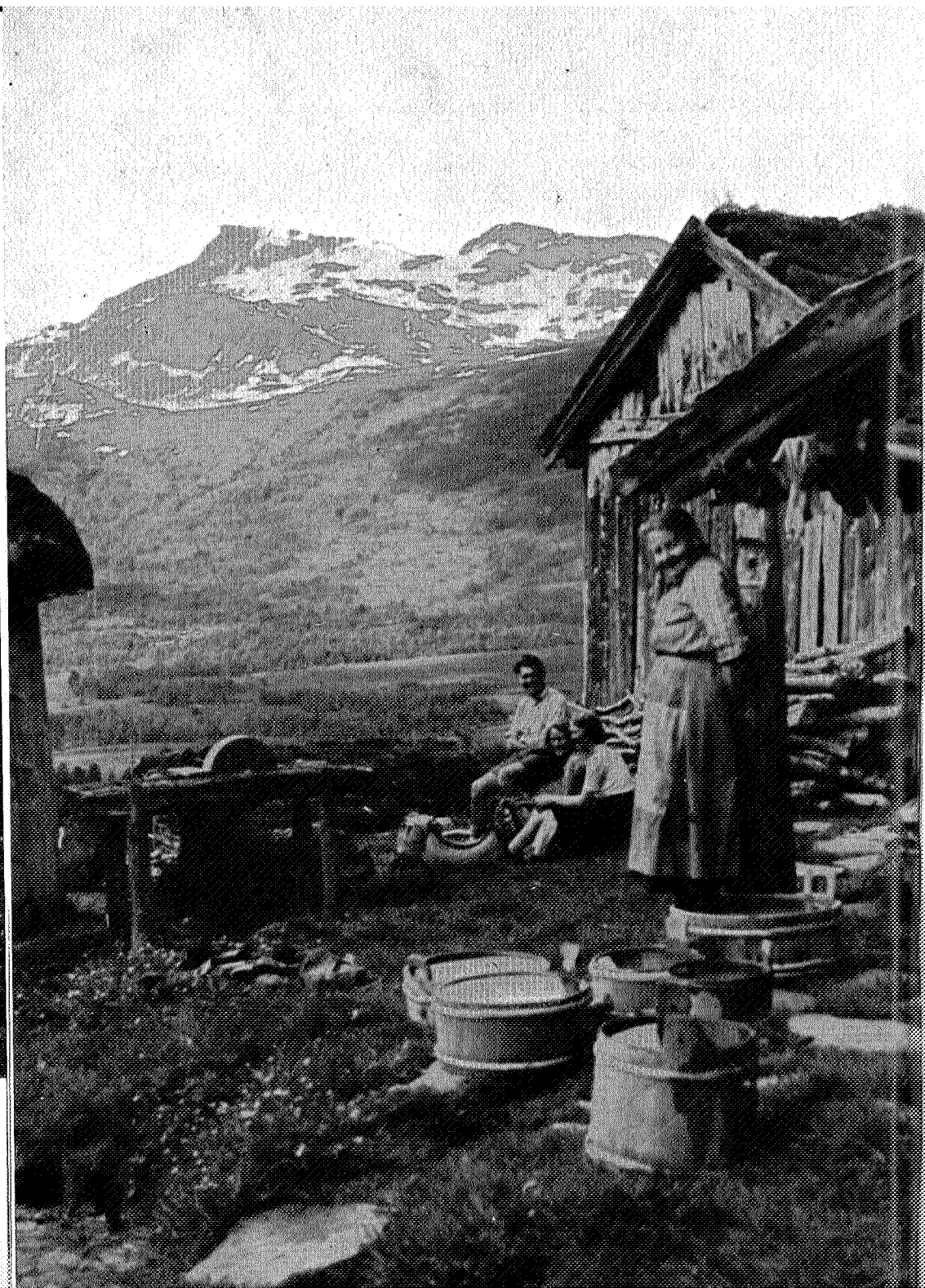
Et år var jeg alene kommet opp til Olbu og fikk telefonforbindelse med min Fredrikstadvenn, som jeg visste skulle være kommet til Dombås. Han var langrennsløper og mente at turen over Dovre skulle han klare fint i løpet av dagen. Jeg ville nytte på å få en skitur, tok meg ned over Driva og opp over Reset, og da jeg kom inn på hovedveien ved Rise, begynte jeg å spørre de få som var ute denne juledagen om de hadde sett noe til en fremmedkar på ski. Da svarene stadig var benektende fortsatte jeg mot Drivstuen, sik-

ker på at dit måtte han da være kommet. Men nei. Telefon til Kongsvoll informerte meg om at der hadde han ikke passert. I 10-tiden om kvelden var han på tråden fra Hjerkin. Bare trouble med smøring og lite lyst på å fortsette. Jeg slo på at det bar mest unna til Kongsvoll, og at han der kunne få hesteskyss til Drivstuen. Fru Holakers stemme deklarererte da, at på det tidspunkt fikk han ingen skyss fra Kongsvoll. Som rimelig var ble eftersøkingen fulgt med interesse. Mitt forslag om at hest fra Drivstuen skulle sendes til Kongsvoll ble akseptert, og klokken 2 om natten var vi glade over å kunne møtes.

Slike viderverdigheter hadde vi altså før banen ble ført frem over Dovrefjell.

På hytta ble klokken stillet frem 2 timer, og med start i grålysningen kunne vi få skikkelige turer til Hornet, Okla og Blåhø og kom hjem før mørkets frembrudd. Til å begynne med hadde vi vist stor forsiktighet, men været var gjerne stabilt, og vi bestemte oss et år for å legge hjemturen gjennom Trollheimen, idet vi gjorde regning med overnatting hos fastboende folk på Liagaren i Foldalen. Da det hadde vært overvann bestemte vi oss for å lage spor over Gjevilvatnet til den annen bredd kvelden før start i håp om at disse lettere kunne fryse i løpet av natten. Vi hadde flaks og gikk tørt over neste dag. Vi startet da så tidlig at vi fikk dagbrekningen først oppunder Blåhø. Det ble etterhvert klar blå himmel som ga gjenskin i sneen — med skiftende nyanser der det var flatt og i fjellsider. Da vi under oppstigningen så oss tilbake, sto det en forbausende rettlinjert hvit sporstripe etter oss i sneen. En underlig følelse å være så aldeles alene oppe i all denne herligheten. Så begynte gyllent sollys å trekke seg nedover fjelltoppene, og særlig betagende ble panoramaet da vi fikk Snota og tindene vestenfor inn i billedet.

Første spiserast hadde vi på Tollheimshyttas veranda, og vi trakk det så videre nedover mot Liagaren. Da vi kom dit, begynte det å bli skjømt, og vi ble ikke så lite skuffet da vi oppdaget at gården var fraflyttet, dørene sto åpne og lite innbydende så der ut, sengklær og ved manglet. Vi hadde ikke annet å gjøre enn å sette kursen mot Romunstadbygda. Det var stille fint vintervær og stjerneklart, men tungt var det jo å brøyte seg løype, så den siste milen ble heller lang. Vi ble godt mottatt av folkene på Helgeton, som

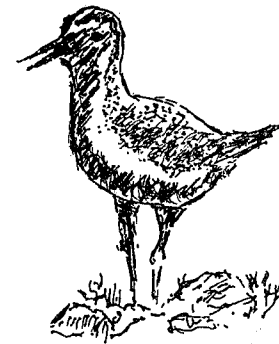

sikkert kom til å huske hva de måtte bære frem av drikkendes for å slukke tørsten hos disse karene som ikke engang hadde hatt en termos med seg. Vi hadde gått på brødskiver og frosset biffkjøtt.

Det ble soving i bestestua, og for mitt vedkommende i en sengbenk langs et vindu. Ut på morgenkvisten våknet jeg av at jeg frøs på hodet, og fomlet frem en leirlue fra sekken. Da jeg kledde på meg oppdaget jeg at en glassrute manglet i vinduet, og kvikksølvet var krøpet godt under 20 minusgrader.

Fornuftige folk kan nok komme med innvendinger mot vårt opplegg til denne turen, men vi var unge og veltrenet, og vi vil aldri glemme naturopplevelsene den ga oss.

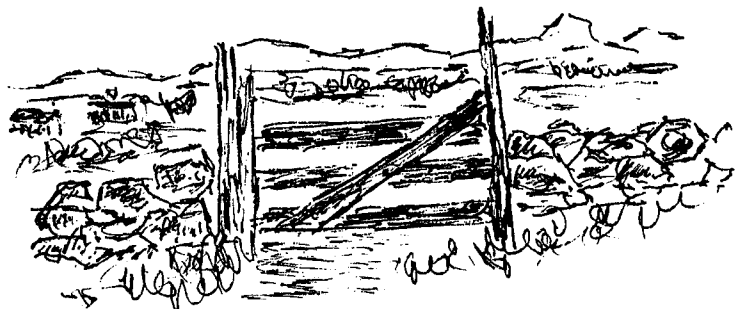
Mange år er gått, og er en først innfanget av fjellets trylleri, har trangen meldt seg til turer også i Sylene og Dovrefjellstraktene. Sist sommer var jeg på farten med min venn gammelskriveren, som i yngre år hadde vært min kompis i disse traktene. Sammenlagt representerte vi en alder på 155 år — temmelig likt fordelt oss imellom. Til stadighet måtte vi lufte vår tilfredshet over gledesopplevelsen ved turgåing — og naturligvis vår prima kondisjon. Skriveren var bare litt irritert over at han hadde måttet anskaffe seg et høreapparat. Et lyspunkt hadde han forresten funnet ut med det — under innstilling frembragte dette en pipende lyd, som han utnyttet som munterhetsobjekt ved selskapelige sammenkomster. En dag i fjellet var futteralet til denne kostbarhet ikke kommet med, og da han ønsket å fjerne apparatet fra det det var øremerket til, ble det efter

Seteridyll i Oppdal fra gamle dager. Bildet er tatt på Liagaren mot Snota.

(Foto: Arne Falkanger)

omhyggelig lommeørkleomhylling anbragt i vindjakkelommen. Så var det at en heilo fant å ville gjøre oss sin oppvarning. Da jeg så at skriveren stusset, sa jeg lett henslengt: Naturligvis ditt høreapparat. Han ble litt med seg, og foretok en meget forsiktig utpakking. Hva som ble registrert og hvilken konklusjon han kom til etter sporte jeg ikke, men apparatet kom på plass i lommen igjen. Men heiloen meldte seg naturligvis igjen med sitt pip. Utpakkingsprosessen og prøvehøringen ble denne gang gjennomført med ennå større grundighet, og med et underfundig litt sur-søtt smil ga han tilkjenne at heilo naturell kunne registreres såvel uten som med apparat — klart erkjennende at han nå hadde et nytt underholdningsmoment i selskap med andre fjellvandrere. Humøret fornekter seg sjelden hos sådanne — selv om en begynner å dra litt på årene.

Audun Boysen — Kronikk i 1959

Hva en glad kropp er, det vet de som traver, eller rusler sine egne veier i skauen. Og når du kjenner at kroppen din er sterk og smidig, når du uten besvær tar deg frem i marka, da blir du også fylt av mot og glede. Rundt om deg har du en verden av herlige opplevelser som skifter hvert øyeblikk, ditt tankeliv får impulser til ubemmet, befriende flukt. Kropp og sinn er en enhet i stadig samspill. Hver for seg og tilsammen vil begge renses og styrkes når vi vandrer slik i uberørt natur.

På geologisk feltarbejde i Tydal-Fongen

AV RICHARD OG KIM ESBENSEN

GEOLOGISK INSTITUTT, ÅRHUS UNIVERSITET

Det trekantede område mellom T.T.-hytterne: Ramsjø-, Schulz-, og Græslhytten er et af de højest liggende i Sør-Trøndelag og omfatter bl.a. de prominente fjelde Fongen (1441 m), Ruten (1179 m) og Melshogna (1026 m). Det er et pragtfuldt landskab at klatre i, som mange fjeldvandrere, der har besøgt området, sikkert vil berigtige.

I sommeren 1973 besøgte vi området for at drive geologisk feltarbejde i forbindelse med en undersøgelse af Fongen-komplekset, og vi fandt naturen vidunderlig, specielt nød vi meget et 5 uger langt ophold omkring Fongen-massivet og Ramsjøen, hvor vi takket være yderst velvillig tilladelse fra T.T. i flere perioder kunne nyde godt af Ramsjø-hyttens fortræffelige faciliteter og imponerende beliggenhed.

Landskabet i området er domineret af de nævnte iøjnefaldende fjelde Fongen, Ruten og Melshogna, som ved deres relativt store højdeforskel med det omkringliggende landskab ganske overvældende kalder på opmærksomhed.

Men hvorfor er disse fjelde netop her? Hvad består de af, og hvordan er de dannet? Er der nogle økonomisk vigtige mineraler i området?

Disse spørgsmål og andre er i øjeblikket ved at blive besvaret gennem en geologisk undersøgelse, der blev indledt i sommeren 1973, og som vil strække sig 2—3 år frem i tiden. Geologisk kartlægning foregår i øjeblikket i det meste af Sør-Trøndelag. Norges Geologisk Undersøgelse forestår arbejdet med udarbejdelse af geologisk kart, og i dette arbejde deltager mange geologer. I samarbejde med N.G.U. arbejder også geologer fra udenlandske universiteter; alle prøver de at opnå en større forståelse af opbygningen og dannelsen af den caledoniske bjergkæde. I denne bjergkæde, der strækker